

R.A.TURAYEV R.N.SHARAPOV

LALMI YERLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

(Monografiya)

LALMI YERLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

R.A.Turayev, R.N.Sharopov

**LALMI YERLARDAN FOYDALANISH
SAMARADORLIGINI OSHIRISH**
(Monografiya)

Toshkent-2026

UO‘K:631.586:631.15

KBK:41.43

T 87

R.A.Turayev, R.N.Sharopov Lalmi yerlardan foydalanish samaradorligini oshirish / Monografiya. - Toshkent: **“AGRAR FANI XABARNOMASI”** nashriyoti, 2026. - 176 b.

“Lalmi yerlardan foydalanish samaradorligini oshirish” nomli mazkur monografiya Vazirlar Mahkamasining 2000-yil 23-dekabrda 496-sonli “O‘zbekiston Respublikasida Yer monitoringini yuritish uslubi – Nizomini tasdiqlash to‘g‘risida” qarori, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 7-sentabrda “Yer hisobi va davlat kadastrlarini yuritish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PF-6061-sonli farmoni, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 14 yanvarda 22-sonli “Qishloq xo‘jaligiga mo‘ljallangan yerlarda monitoring ishlarini amalga oshirish, yerlarni muhofaza qilish va yer tuzish faoliyatini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarori hamda mazkur faoliyatga tegishli boshqa me‘yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishga ushbu monografiya tadqiqoti muayyan darajada xizmat qiladi.

Taqrizchilar:

B.N.Inamov

Qishloq xo‘jaligi fanlari doktori, katta ilmiy xodim

D.A.Qodirova

Biologiya fanlari doktori, professor

Mas‘ul muharrir:

E.E.Mengliqulov

“O‘zdavyerloyiha” DILI bosh muharriri

Monografiya “O‘zdavyerloyiha” davlat ilmiy-loyihalash instituti Ilmiy-texnik kengashining 2026-yil 10-aprelda yig‘ilishi (№2-son bayoni)da chop etishga tavsiya qilingan.

ISBN: 978-9910-5301-3-5

©“AGRAR FANI XABARNOMASI”
©“O‘zdavyerloyiha” davlat ilmiy-loyihalash instituti

M U N D A R I J A

Kirish	3
Lalmi yerlardan foydalanishning nazariy asoslari.....	5
Yer tuzish loyihalari asosida lalmi yerlardan samarali foydalanishni tashkil etish.....	16
Lalmi yerlarning 3D o‘lchamli raqamli modelini yaratishda xorijiy tajribalar.....	31
Lalmi yerlarda suv tejamkor texnologiyalarni qo‘llash ko‘lami va imkoniyatlari.....	49
O‘zbekiston lalmi yerlarining geografik o‘rni va yer fondi to‘g‘risida ma’lumotlar.....	58
Lalmi yerlardan foydalanishda iqlim o‘zgarishining ta’siri.....	64
Lalmi yerlarning miqdor va sifat o‘zgarishlari.....	76
Lalmi yerlarda almashlab ekish tizimini joriy etish usulini takomillashtirish.....	89
Qishloq xo‘jaligida raqamli dasturiy ta’minotlardan foydalanishning ilmiy-amaliy asoslari.....	95
“3D Layer” dasturiy ta’minoti orqali lalmi yer maydonlaridan samarali foydalanishni tashkil etish.....	102
Lalmi yerlar monitoringini yuritishda raqamli texnologiyalar samaradorligini aniqlash usullari.....	111
Lalmi yerlar monitoringi yuritish metodologiyasini takomillashtirish	127
Lalmi yerlarning normativ qiymatini baholash mehanizmini takomillashtirish va ulardan samarali foydalanishni tashkil etish.....	136
Lalmi yerlardan samarali foydalanishda yer tuzish loyihalarini amalga oshirishning iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligi.....	147
Yer tuzish loyihalarida fazoviy ma’lumotlar modelini tadbiq etish ko‘lami.....	157
XULOSALAR	167
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR	169

R.A.Turayev, R.N.Sharopov

*LALMI YERLARDAN FOYDALANISH
SAMARADORLIGINI OSHIRISH
(Monografiya)*

Bosishga ruxsat berildi 25.06.2026. Bichimi (60x84) 1/16. Shartli bosma tabog‘i 11.
Nashriyot bosma tabog‘i 11. Adadi 100 nusxa. Bahosi kelishilgan narxda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy
kommunikatsiyalar agentligining № **231049** sonli tasdiqnomasi asosida
“**AGRAR FANI XABARNOMASI**” MChJ bosmaxonasida chop etildi.